

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЧИННИКИ, ЯКІ ЇЇ ВИЗНАЧАЮТЬ

Посилення впливу зовнішнього середовища на діяльність суб'єкта підприємницької діяльності в сучасних умовах перетворює його на головний чинник, який обумовлює необхідність вироблення економічної стратегії та ділової політики підприємства з метою адаптації до нового середовища й одночасної зміни існуючої логіки дій. Зміна підходу до діяльності підприємства полягає у відмові від принципу „виробляти те, що можемо, і продавати те, що виробляємо” і переходу до принципу „виробляти те, що потрібно ринку, те, що знаходить платоспроможний попит”. Саме тому однією з актуальних проблем є забезпечення економічної стійкості підприємства.

Категорія „економічна стійкість” характеризує усі аспекти діяльності підприємства в динаміці, тому є важливим інтегральним показником, який об'єднує в собі часткові показники економічного стану фірми. В загальному вигляді економічну стійкість визначають три основні чинники: економічне зростання, економічна рівновага та рівень менеджменту.

Будь-яке підприємство перебуває та здійснює свою діяльність у певному середовищі. Аналіз середовища функціонування є початковим етапом розробки та формування стратегії забезпечення економічної стійкості промислового підприємства. Даний процес передбачає вивчення та дослідження трьох складових: макро-, мікро- та внутрішнього середовища.

Останнє є джерелом життєвої сили фірми і містить в собі той потенціал, що дає їй можливість успішно функціонувати. Зовнішнє середовище є джерелом ресурсів для підприємства, необхідних для підтримки його внутрішнього потенціалу на належному рівні. Підприємство знаходиться з ним у стані постійного обміну, забезпечуючи собі можливість виживання в умовах конкурентного ринку. Тому, щоби спрогнозувати можливі зміни та визначити поведінку фірми в майбутньому, вона повинна мати уяву про внутрішнє та зовнішнє середовище.

Ідентифікація чинників середовища функціонування дає можливість діагностувати сучасний стан підприємства, окреслити напрямки подальшого розвитку та можливості підвищення його стійкості.

Чинники, які можуть порушити стан економічної стійкості підприємства, можна поділити на зовнішні (екзогенні) та внутрішні (ендогенні).

Екзогенні чинники прямо не пов'язані з підприємством і не залежать від його діяльності, але впливають на формування загальної атмосфери бізнесу. Підприємство може лише адаптуватися до цих змін, оскільки не в змозі самостійно змінити їх.

Вплив зовнішніх факторів, як правило, має стратегічний характер. Вони зумовлюють кризовий стан, якщо керівництво помилково або несвоєчасно реагує на них. Це виникає тоді, коли на підприємстві відсутня система раннього попередження виникнення можливих загроз зовнішнього середовища чи така система функціонує недосконало.

Слід відмітити, що хоча підприємство не в силі відмежуватися від дії чинників зовнішнього середовища, проте вони не є безпосередньою причиною втрати економічної стійкості, а виступають лише джерелом збільшення витрат підприємства. Вчасна реакція менеджерів може змінити спрямованість впливу або нейтралізувати негативні наслідки, мінімізувавши втрати.

Отже, на економічну стійкість підприємства впливають різні чинники. З метою формування ефективної стратегії адаптації до умов середовища функціонування необхідно виокремити з цієї сукупності найбільш значущі фактори для самого підприємства й оцінити їхній вплив на процеси, які у ньому відбуваються. Для цього широко використовуються експертні методи оцінки відносної вагомості для фірми певних чинників середовища, перелік яких визначається для кожного окремого випадку індивідуально, враховуючи особливості виду діяльності та галузеву приналежність суб'єкта господарювання. Одним із таких прийомів дослідження є метод складання профілю середовища, котрий доцільно застосовувати при аналізі макро-, мікрооточення підприємства та його внутрішнього середовища.

В результаті проведення моніторингу середовища функціонування швейної фабрики ВАТ „Галія” (м.Тернопіль) можна виділити наступні чинники, які впливають на стан економічної стійкості підприємства: неефективна система менеджменту персоналу (високий рівень плинності кадрів, низька оплата праці, недосконалість системи стимулювання і мотивації праці робітників); низький рівень маркетингу та втрата ринків збуту готової продукції; збитковість контрактів з іноземними фірмами на поставку швейних виробів; дефіцит фінансових ресурсів; незадовільна структура активів (низький рівень їх ліквідності); зниження прибутковості швейного виробництва; низький рівень конкурентоспроможності продукції порівняно з зарубіжними та вітчизняними аналогами; недосконалість податкового та митного законодавства; реалізація неочікуваних ризиків, пов'язаних із зменшенням обсягу реалізації продукції внаслідок скорочення портфелю замовлень.

Загалом, усі чинники середовища функціонування створюють складний комплекс причинно-наслідкових зв'язків. Саме тому, визначити причини втрати економічної стійкості

неможливо, використовуючи лише односторонній підхід. Проблема не може полягати лише в одній відокремленій області, найчастіше вона є комплексною і її вирішення має торкатися усіх функцій підприємства, усіх сфер та рівнів його діяльності. Звідси, забезпечення економічної стійкості роботи промислового підприємства є досить складним та багатогранним процесом, адже вимагає не лише виявлення ознак поточного стану фірми, а й оцінки сили впливу чинників середовища її функціонування та розробки стратегії адаптації до постійно змінюваних зовнішніх умов бізнесу.

Література

1. Бараненко С.П., Шеметов В.В. Стратегическая устойчивость предприятия. – М.: ЗАО Центрполиграф, 2004. – 493 с.
2. Брянцева И.В. Система критериальной оценки экономической устойчивости предприятия // Известия Санкт-Петербургского университета экономики и финансов, 2004, №2. – С.79-90.
3. Горячова К. Фінансова безпека підприємства: сутність та місце в системі економічної безпеки // Економіст, 2003, №8(202). – С.65-67.